

Ергард Наталія Миколаївна,
асистент кафедри судової медицини та
медичного права Національного медичного
університету імені О. О. Богомольця,
кандидат медичних наук

ПРОБЛЕМНІ ПРАВОВІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ВІДСОТКУ ВТРАТИ ЗАГАЛЬНОЇ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ СУДОВО-МЕДИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Судово-медична експертиза потерпілих, обвинувачених, підозрюваних та інших осіб займає є одне з провідних місць в роботі судово-медичного експерта та дозволяє встановлювати ступінь тяжкості тілесних ушкоджень не лише за тривалістю розладу здоров'я, але й визначати втрату загальної працездатності, що допомагає органам досудового розслідування у розслідуванні злочинів, спрямованих проти життя та здоров'я населення України. Встановлення втрати загальної працездатності під час проведення судово-медичного освідування особи проводиться у випадках визначення наслідків перенесених травм. В залежності від ступеня вираженості патологічних змін, які настали лише внаслідок отриманої раніше травми встановлюється розмір втрати загальної працездатності за умов об'єктивного підтвердження травми органу чи порушення його функції. Іноді порушення функції органу відбувається не внаслідок перенесеної травми, а порушена раніше в результаті будь-якого захворювання. Тому судово-медичний експерт повинен визначити причинно-наслідковий зв'язок між отриманою травмою та порушенням функції органу. При встановленні втрати загальної працездатності судово-медичний експерт визначає відсоток порушення функції органу та системи. Так, наприклад, перелом одного ребра без ушкодження внутрішніх органів відповідає 5 % втрати загальної працездатності, перелом кожного наступного ребра оцінюється в 3 %. Таким чином, перелом одного ребра без ушкодження внутрішніх органів відповідає легким тілесним ушкодженням, однак, якщо потерпіла особа отримає переломи 5 ребер, то дані ушкодження будуть відповідати тілесним ушкодженням середнього ступеня тяжкості за критерієм втрати загальної працездатності. Отже, за цим критерієм тілесні ушкодження можуть перейти від одного ступеня до іншого.

При встановленні відсотку загальної працездатності всі Бюро судово-медичної експертизи в Україні і дотепер керуються «Инструкцией о порядке организации и проведения врачебно-страховой экспертизы, утвержденной Министерством Финансов СССР Главным управлением государственного страхования СССР, 1986 год, Москва» (надалі – Інструкція), що втратила чинність ще з моменту становлення незалежності України, тобто у 1991 році [1]. Тут постає правове питання: чи є легітимним встановлення відсотку загальної працездатності потерпілої особи, якщо Інструкція втратила чинність? В більшості Бюро судово-медичної експертизи експерти

посилаючись на цю Інструкцію пишуть так: «Інструкція № 2 ...», не вказуючи її повної назви та вихідних даних. Розроблення нормативно-правової бази для проведення судово-медичної експертизи є виключною компетенцією ДУ «Головне бюро судово-медичної експертизи» МОЗ України. Однак численні звернення судово-медичних експертів до них з вимогою привести у відповідність до чинного законодавства України цієї Інструкції були відхилені. Варто зазначити, що ступінь тяжкості тілесних ушкоджень у потерпілої особи, яка, наприклад, отримала травму опорно-рухової системи, наслідками якої можуть бути деформація кісток та порушення об'єму рухів в суглобах внаслідок чого порушується її хода, в даному випадку можна визначити лише за критерієм втрати загальної працездатності у відсотках. Однак, визначати відсоток загальної працездатності, посилаючись на Інструкцію, яка втратила чинність є неприпустимим. Такі дії судово-медичного експерта може бути розцінено в суді як необ'єктивність встановлення ступеня тілесних ушкоджень та дати підстави злочинцю, який спричинив ушкодження потерпілій особі, уникнути кримінальної відповідальності. Отже, варто зазначити, що таких випадків в судово-медичній практиці стає надалі більше, і встановлення ступеню тяжкості тілесних ушкоджень за критерієм втрати загальної працездатності посилаючись на Інструкцію, яка втратила чинність, дозволяє злочинцям уникати покарання внаслідок визнання недопустимими доказів, отриманих у такий спосіб.

Список використаних джерел

1. Инструкция о порядке организации и проведения врачебно-страховой экспертизы. М. : Финансы и статистика, 1986. 109 с.